

Setze autors de teatre, a televisió

La TV3 estrena sèrie. «En escena. 100 anys de teatre català» és un espai dramàtic que assaja un nou llenguatge per tal d'acostar-lo més al públic.

Montse Majench

Un dels espais nous que ofereix TV3 aquesta temporada és la sèrie dramàtica *En escena. 100 anys de teatre català*. Aquest programa, dirigit per Mercè Managuerra, amb un guió de Josep M. Carandell i realitzat per Orestes Lara, pretén, d'una banda, difondre entre el gran públic el teatre català des de la Renaixença fins a les darreres generacions, i de l'altra, renovar el llenguatge televisiu pel que fa al gènere dels dramàtics. La sèrie s'ha estructurat al voltant de setze autors, combinant un fragment d'una peça teatral de cada autor amb un comentari sobre ell i la seva obra, de manera que cada programa, que dura una mitja hora aproximadament, és una lliçó sobre un autor, les seves obres i la seva època.

Hem parlat amb Mercè Managuerra, que va ser qui va proposar aquesta sèrie a Lluís M. Güell, director de programació de TV3.

—¿D'on surt la idea de fer aquesta sèrie?

—La idea de fer-la és bastant antiga. Jo he treballat sempre en el teatre, i normalment, quan s'assaja teatre, sempre es fa per escenes. Sempre he pensat que el fragment és una unitat d'una obra molt important. D'una banda, hi havia això i, de l'altra, estava bastant convençuda que TV3, en un moment en què començava la programació, necessitava un espai més o menys divulgatiu explicant el teatre català abans de començar els dramàtics. M'imaginava que tindria fortuna la idea de presentar a televisió un programa de divulgació sobre autors catalans. També tenia ganes de veure el món del teatre des d'un altre angle i de poder escollir el que et sembla que has de fer, o el que t'agradaria fer. O sigui que també

DOMÈNEC UMBERT

coincideix aquí una intenció de fer d'actor en allò que tu creus que en aquest moment pots fer, i una intenció de voler sortir d'aquest camp tan acotat i reduït del que és un actor. Aquest projecte, com tots, m'imagino, és una confluència de diverses circumstàncies de la persona que el presenta i, a més, aquí hi ha hagut també la TV3 i, sobretot Lluís M. Güell, que és una persona molt preocupada pel llenguatge dels dramàtics, perquè n'ha fet molts, i amb una intenció i unes ganes de voler renovar-los.

Un programa d'investigació

Per a l'elaboració d'aquesta sèrie de teatre per televisió s'han tingut en compte tots els factors: s'ha estudiat el maquillatge per a cada obra concreta, no s'ha llogat ni un sol vestit, sinó que s'han confeccionat especialment per a cada actor, han assajat durant quatre dies per fer una escena que dura un quart d'hora, i han utilitzat només una càmera, quan normalment els dramàtics es graven amb tres càmeres. «Hem fet un tractament més cinematogràfic del dramàtic —diu Mercè Managuerra—, volíem investigar, renovar-ne el llenguatge. Crec que sense fer cap adaptació del text per a televisió ens hem aproximat al teatre. Amb una sola càmera no es busca el punt de vista de l'espectador del teatre, sinó el punt

de vista de l'espectador de cinema veient teatre.»

Una qüestió fonamental amb què es va haver d'enfrontar Mercè Managuerra a l'hora de plantejar-se aquesta sèrie va ser la realitat del teatre català.

—¿Hi ha el teatre català?

—Sí, però... jo mateixa, tot i ser del món del teatre, en tenia una idea molt tòpica. El relacionava només amb espanyoles i barretines i un món rural. Aleshores, ha estat molt interessant descobrir que el teatre català, d'una banda, té una forma que en un moment concret tenien unes determinades expressions escrites, i de l'altra, que serveix per recuperar les nostres pròpies arrels, per reconèixer la nostra sensibilitat en uns personatges. No podem esperar que la cultura catalana sigui molt rica quan no ha tingut segle d'or; el teatre només té unes bases molt primes, perquè la cultura no ha tingut un desenvolupament normal.

La sèrie *100 anys de teatre català*, que no té voluntat historicista, malgrat el títol, es basa en setze autors que representen diferents corrents estètics i socials, de caire popular o minoritari. Els escollits han estat: Salvador Espriu, (fragment de *Ronda de mort a Sinera*); Josep M. de Sagarra, (fragment d'*El cafè de la Marina*); Joan Oliver, (fragment de *Ball robat*); Rodolf Sirera, (fragment d'*El*

verí del teatre); Ignasi Iglesias, (fragment d'*Els vells*); Frederic Soler, «Pitarra», (fragment d'*El ferrer de tall*); Joan Brossa, (fragment d'*Or i sal*); Carles Soldevila, (comedieta en un acte *Civilitzats, tanmateix*); Santiago Rusinol, (fragment de *L'auca del Sr. Esteve*); Llorenç Villalonga, (Disbarat en un pròleg, un acte i un epíleg, *La Tuta i la Ramoneta*); Josep Benet i Jornet, (fragment de *Berenàveu a les fosques*); Àngel Guimerà, (fragment de *Terra baixa*); M. Aurèlia Capmany, (fragment de *La cultura de la coca-cola*); Josep Pous i Pagès, (fragment de *Senyora àvia vol marit*), i Manuel de Pedrolo, (fragment d'*Aquesta nit tanquem*).

—¿Quins criteris heu seguit per fer aquesta selecció d'autors?

—Si haguéssim fet una enquesta en els mitjans culturals catalans perquè sortissin els setze autors teatrals dels darrers cent anys, crec que n'hi hau-

ria hagut alguns entre els que hem escollit i alguns altres que no. Era difícil fer-ne la tria, però hi ha una cosa que és subjectiva. ¿Per què Pous i Pagès, per exemple, i per què no Vallmitjana? Moltes vegades és per un problema simplement de producció: Vallmitjana té molts i molts personatges en escena, no saps quina és l'escena que agafaries... La sèrie no s'ha fet només pensant en setze autors, sinó en representants de tots els gèneres teatrals.

Un aspecte que es podria trobar a faltar és el de les traduccions. El mateix Sagarra deia que s'havia posat a traduir obres al català per suplir la manca de producció pròpia.

—¿Com és que heu deixat de banda aquest tema?

—En un moment determinat, jo deia que eren quasi més importants les traduccions que s'han fet que el mateix teatre català. Al principi, hi

havia un capítol dedicat a les traduccions, però era tan difícil en un sol capítol parlar de les traduccions i no parlar del Sagarra o de l'Oliver, que tenien el seu capítol com autors, que vam decidir que potser no valia la pena introduir el tema només per quedar bé. L'apartat de les traduccions podria omplir una altra sèrie, perquè són les traduccions allò que ha donat forma al teatre català, allò que la gent pot llegir i allò que ha fet que el teatre català sigui així.

La sèrie *100 anys de teatre català* té un to eminentment didàctic. Recull les arrels del nostre teatre, en divulga els trets més bàsics i apunta els camins que poden seguir els nous autors de teatre, d'acord amb una tradició, que, si bé no ha donat grans fruits esplendorosos, és el mirall d'una cultura. *En escena. 100 anys de teatre català* es pot veure els divendres, a les 22.00 hores, a TV3.

En la pàg. 40, Mercè Managuerra. En la 41, de dreta a esquerra, de i dalt a baix: «Ball robat», de Joan Oliver; «Els vells», d'Ignasi Iglésias; «El cafè de la Marina», de Sagarra, i «El verí del teatre», de Rodolf Sirera.